

YOUTH PLACEMAKING BEYOND BORDERS

**Загальні підсумки
фокус-групових
дискусій
з молоддю та
стейкхолдер_ками**

Фокус-групові дискусії з молоддю та стейкхолдер_ками, проведені у межах проєкту YPBB, переважно фокусувалися на контексті **столиці України**, зокрема на київських публічних просторах та інструментах залучення молоді, які використовує КМДА. На прикладі Києва учасни_ці обох ФГД говорили про відчуття, що інструменти залучення молоді та інших груп є **формальними**, часом надто **ускладненими** (зокрема через бюрократію) та такими, що **не розвиваються**. Молодь формулювала це через тезу про «розброд і шатання» («дев'ять гетьманів на одну будівлю»), а стейкхолдер_ки — через аргумент про застрягання в постмайданному 2014–2015 роках.

Учасни_ці обох ФГД визначали **низову самоорганізацію** як ключовий робочий механізм участі у змінах міського простору. Вони описували участь через дії, ініційовані самими містян_ками, а не як відповідь на запрошення з боку міста. Молодь говорила про суботники, посадку зелені, фестиваль «Світличник», реставрацію гаражів на Чоколівці, а стейкхолдер_ки — про розфарбування Контрактової, Самосад, KMArt Yard. На думку учасни_ць ФГД, місто «не заважає» (у кращому разі) або реагує постфактум.

Як позитивні приклади, учасни_ці обох ФГД називали **одні й ті самі міські простори**: Контрактову площу, кампус Києво-Могилянської академії, Самосад, Поділ, Чоколівку. Це підтверджує, що в Києві існує кілька молодіжних просторів-магнітів, але водночас свідчить про обмеженість географії, оскільки ці простори зосереджені на Подолі та в центрі Києва (за винятком Чоколівки). Тому мешкан_ки віддалених та спальних районів, які менш насичені подібними публічними просторами, змушені їхати до цих районів для можливостей дозвілля.

Стейкхолдер_ки називали «забуту» категорію молоді 25+, з якою існуючі формати (студентські, шкільні) не працюють. Молодь також зазначала про виключеність старших поколінь і людей без цифрової грамотності з онлайн-інструментів участі. Попри те, що це різні групи, їх згадували у схожому контексті, коли говорили про те, що деякі **інструменти участі, зокрема цифрові, підлаштовані під специфічні групи населення та їхні потреби**, але можуть бути **недоступними** для ширшого кола людей.

Молодь обережно позитивно ставиться до «Київ Цифрового» та 15–51. Для них ці інструменти є реальними можливостями для участі в прийнятті рішень, попри брак зворотного зв'язку. Стейкхолдер_ки взагалі майже не згадували ці інструменти, фокусуючись натомість на молодіжних радах і Vcentri хабах, про які молодь не згадувала жодного разу. Це може означати, що **інструменти, на які органи місцевого самоврядування витрачають ресурси, є непомітними для молоді**.

Спільними пріоритетами як для молоді, так і для стейкхолдер_ок були **безпека, інклюзія та доступність**. В обох ФГД фінальні рекомендації пов'язані з цими темами. Учасни_ці обох ФГД обговорювали питання укриттів, ДБН стандартів, інклюзивної інфраструктури та просторів, зосереджених не лише на споживанні.

Фокус-групова дискусія з молоддю

Методологічна рамка

Мета дослідження

Фокус-група з молоддю була проведена в межах проєкту Youth Placemaking Beyond Borders (YPBB) як інструмент якісного дослідження того, як на практиці відбувається, формується й узгоджується залучення молоді в локальному середовищі Києва. Ключовий фокус фокус-групи полягав в обговоренні того, як учасни_ці визначають участь, де відчувають свою агентність, які бар'єри до участі вони визначають.

Учасни_ці

У дискусії взяли участь п'ятеро молодих людей (чотири учасниці та один учасник). Учасни_ці ФГД мешкають у Києві, але частина з них походить з інших регіонів: Донеччини, Тернопільщини, Івано-Франківщини. Вони працюють у дотичних до досліджуваної тематики сферах: культура, неформальна освіта, публічна історія, робота з ветеран_ками, соціологія, моніторинг і оцінювання.

Усі учасни_ці мали високий рівень рефлексії щодо публічних просторів та інструментів участі, що збагатило дискусію з аналітичної точки зору, але може обмежувати репрезентацію «тихих голосів», зокрема молоді, яка зазвичай не залучена до адвокаційних практик.

Методологічні обмеження

- Профіль учасни_ць зміщений у бік активної, рефлексивної, професійно дотичної до теми молоді. Перспектива «тихих голосів», наприклад, представни_ць робітничих або менш активних спільнот, молоді з-поза громадського сектору у цій дискусії не була репрезентована. Також не була представлена позиція молоді, яка є ветеран_ками.
- Розмова концентрувалася на київському контексті, інші громади згадувалися точково (Острог, Львів, Хмельницький, Кам'янець-Подільський).

Сприйняття залученості молоді

Учасни_ці ФГД визначали «участь» переважно через дії, які вони ініціюють самі, не як відповідь на запрошення з боку міста чи держави. Це проявлялося у формулюваннях: суботники, прибирання, посадка зелені біля офісу, ремонти в студентських просторах, «Світличник» на Чоколівці, користування додатком 15–51. Учасн_иці ФГД не описували залучення як реакцію на запрошення з боку органів місцевого самоврядування.

Натомість досвід взаємодії з місцевою владою описувався як неефективний або відсутній. Од_на з учасн_иць сформулювала це через процес «розброду й шатання», тобто браку зрозумілої відповідальності:

«В Києві це, насправді, розброд і шатання. Ну, тобто, я вважаю, що там відповідальних дуже багато. Дев'ять гетьманів на одну будівлю» — Учасниця 1

Інша учасниця окреслила цю саму проблему через наявність у неї персонального списку тих, до кого вона може звертатися. Коли вона хоче на щось вплинути, вона звертається або до районної адміністрації, або одразу до мера, оминаючи проміжні ланки. Учасник з Донецька/Полтавщини провів порівняння, де було краще:

«В Миргороді, де я жив, до того, як школу закінчував, то в нас дуже активно ОСББ там і збори. І я навіть, коли дитиною був, там інколи мама брала, приходив, і ми щось там вирішували. Коротше, був дуже класний досвід. А тут навіть чата нема дому» — Учасник 3

Також учасни_ці ФГД згадували страх і небезпеку залучення на районному рівні. Одна з учасн_иць згадала, що під час виборів 2021 року, коли вона допомагала братові-кандидату від іншої політичної сили, до неї тричі підходили з погрозами. Цей досвід зробив для неї будь-яку взаємодію на районі, окрім знеособлених звернень через 15–51, небезпечною.

Міські простори та молодіжні практики

Що робить простір «своїм»

Учасни_ці ФГД описували комфортні простори через поєднання кількох ознак: зелень і доступ до води, історичний характер забудови, людський (не індустріальний) масштаб, відсутність агресивного шуму, наявність україномовного середовища, відчуття відповідальності за простір. Простори, де вони почуваються «своїми»: Поділ і кампус Києво-Могилянської академії, Чоколівка з платформою «Острів», набережна Дніпра, парк «Орляtko», Володимирська гірка, Софія Київська, Самосад на Конtrakтовій.

Для частини учасни_ць ФГД простір стає «своїм» через вкладену працю. Учасниця, що організовує фестиваль «Світличник», описувала, як Чоколівка стала для неї ближчою за її район дитинства, Відрадиний, саме тому, що там з'явилася «відповідальність за простір». Інша учасниця говорила про сусідство з офісом, де колеги самі почали саджати квіти й дерева в публічній смузі, бо благоустрій не реагував на їхні запити.

Також згадувалися простори безпеки й підтримки. Кампус Могилянки, бібліотека, навіть лікарня (для учасниці з родини медиків) описувалися не лише як функціональні, а й як простори, що «убезпечують», «заспокоюють».

Що робить простір некомфортним

Серед ознак некомфортних просторів учасни_ці ФГД згадували надмірний шум і автомобільний рух (особливо набережна від Поштової до Труханова, виходи з метро Святошин, Хрещатик), холодні бруталістські простори, російськомовне середовище, ансамблі без видимої «турботи» (зокрема Хрещатик і занедбані історичні будівлі), туристичні зони з агресивним «контентом» (фотограф_ки з голубами, фейкові «історичні» будівлі типу Воздвиженки), маршрутки. Учасниця, що періодично возила племінника в колясці, додала, що відчувала себе виключеною через брак інклюзивної інфраструктури, оскільки Поділ і Золоті ворота некомфортні для людини з коляскою.

Загалом учасни_ці ФГД говорили про некомфортність міського простору у контексті відчуття невідтримуваності містом та вплив цього на бажання поїхати з міста та, зрештою, психологічне здоров'я:

«Я відчуваю себе непідтриманою і маргіналізованою в Києві, через те, що я бачила приклади Харкова і Миколаєва, де простір чистий, де простір зелений, де ніби ти відчуваєш, що тебе підтримують, тебе турбують, за тобою турбуються і ти відчуваєш якусь свою важливу агентність, свою якусь, не знаю, суб'єктність. А в Києві через великі якісь випадки якогось жахливого простору навколо, є таке відчуття непідтримки, недовіри, якоїсь нетурботи. І через це мені, наприклад, часто хочеться виїжджати з Києва кудись, щоб побути десь. Хоча я дуже люблю це місто, я особливо там повертаюся, бо воно моє, але от це дуже впливає на якийсь мій, мені здається, ментальний стан» — Учасниця 1

Інтервенції в простір

Усі учасни_ці мали досвід неформальних інтервенцій — від суботників (Борщагівка, парк в Острозі, кампус Могилянки) до посадки квітів через дорогу від офісу, до системного користування додатком 15–51, до участі в реставрації закинутих гаражів на Чоколівці. Одна з учасни_ць ФГД описала досвід пам'яткоохоронної резиденції та підтримки історичних дач у Пущі-Водиці. Крім цього, згадували будівництво лавок і сцен зі зрубаного дерева, а також реставрацію ЦНАПів і фельдшерсько-акушерських пунктів.

Інтервенції, пов'язані з природою, описуються як найбільш ресурсні:

«Інтервенція, яка пов'язана з природою, з зеленню якоюсь, це для мене найприємніше. Мені також подобається, наприклад, ми там будували теж ліжка для ВПО в гуртожитках. Мені дуже подобається працювати, наприклад, з деревом, але надворі теж. Тобто будь-що, що передбачає бути надворі, бути там в зеленому просторі, все класно, мене навіть не треба просити тільки. А якщо там сміття або там все інше, то це, звісно, демотивує трошки. Але, ну, ти все одно якось включаєшся.» — Учасниця 5

Водночас учасни_ці ФГД критично рефлексували і над невдалими інтервенціями, наприклад, наприклад, тактично-урбаністична інтервенція на Контрактовій площі на Подолі, яка полягала у створенні там парклету, описана як «погібша ідея»: гарна за концепцією, але географічно поставлена «над дорогою», що не сприяло її приживленню (про суперечливість цього кейсу говорили і стейкхолдер_ки).

Крім цього, не згадували більш «небезпечні» або анархістські інтервенції й апропріацію міського простору, наприклад, графіті або сквотування закинутих будівель.

Цифрова та фіджитал-залученість

Додаток «Київ Цифровий» (разом із додатком 15–51) найчастіше згадувався у контексті цифрової участі. Учасни_ці ФГД описували його позитивно («дуже люблю», «класно», «прикольно»), але з низкою застережень. Критичний відгук був щодо зворотного зв'язку про долю проголосованих рішень:

«Мені теж не вистачає зворотного зв'язку. А що сталося з тим, що я зрозуміла, що якісь рішення вони можуть прийнятися через рік, через два. Але, окей, у нас є якийсь агрегований результат, агреговане знання після якогось опитування. Ми його засунули кудись в план, в стратегію, ще щось. І ми комунікуємо це. Це було б дуже прикольно.» — Учасниця 1

Учасни_ці ФГД згадували конкретні кейси: голосування за відновлення кінотеатру в парку «Юність» (рішення нібито прийняте, але «похоронено, як Гостинний двір»), голосування за перейменування вулиць (тут учасни_ці описували свій досвід як успішний, наприклад, з'явилися вулиця Мелетія Смотрицького та інші), голосування за оновлення кампусу Могилянки. Цей інструмент позитивно сприймається як канал для висловлення думок щодо міського простору, але має низьку довіру саме як інструмент для прийняття рішень.

Водночас не згадували інші інструменти цифрового залучення, які органи місцевого самоврядування успішно використовували до початку повномасштабної війни, зокрема бюджет участі. Це може бути пов'язано з віком учасни_ць та їхньою меншою залученістю до прийняття рішень на місцевому рівні 4–5+ років тому.

Хто залишається поза цифровою участю

Учасни_ці згадували, що ставка лише на цифрові інструменти виключає старші покоління, людей з гіршим зором, людей без смартфонів. Серед запропонованих рішень було повернення офлайн-каналів, наприклад, стенди в ЦНАПах, паперові оголошення на під'їздах, поштові розсилки, лідер_ки думок у локальних спільнотах, серед яких називали активіст_ок району, кав'ярні та навіть священництво:

«Поверніть, будь ласка, ці різні реклами на пошту, буквально це в домах, це реально працює, просто єдине, що людям може бути впадало йти і далі відправляти свої результати, ідт малювати їх, відправляти на окрпошту або на нову пошту. Але мені здається, що це прикольно, тому що всі, особливо, мені так здається, я люблюся на категорію своїх батьків, 62 років, 63, постійно перевіряють пошту, їм дуже важливо дивитися, що там газетки, блаблабла, всяке-таке, тому мені здається, що це класно тут і запихувати всякі штучки» — Учасниця 1

Водночас ця учасниця також наголошувала, що репрезентативність як ціль є недосяжною, оскільки реалістичніше говорити про доступність інструменту для кожної людини, яка хоче ним скористатися, а також про комунікаційні кампанії, орієнтовані на конкретні цільові аудиторії та визначені канали інформування.

Критичні чинники успіху цифрових інструментів

- Прозорість методології (як зібрано, як рахується, як інтерпретовано).
- Видимість результатів і подальшої долі рішень, а не лише процесу голосування.
- Комунікація для різних аудиторій з продуманим портретом цільової групи.
- Підтримка офлайн-каналів паралельно з цифровими.
- Опора на горизонтальні мережі та локальних лідер_ок думок, а не лише на офіційні платформи.

Пріоритети та рекомендації

Нагальні пріоритети

Учасни_ці ФГД називали декілька ключових пріоритетів, що стосуються київських публічних просторів: безпека, інклюзія, доступність, зокрема цінова.

Безпека розуміється комплексно як наявність укриттів у публічних просторах та культура їх використання, так і як безпека на районному рівні (свобода від політичного або побутового тиску) і як «м'яка» безпека через відчуття турботи з боку міста.

Інклюзія як доступ для людей з різним рівнем мобільності, для батьків з дітьми, для старших людей, а також міжпоколіннєва відкритість. Одна з учасниць у роботі над «Простором Світличних» описувала, як вони з командою свідомо програмують простір як «універсально-принадний» для молоді та людей літнього віку.

Доступність як цінова доступність, наявність теплих просторів зі світлом узимку в періоди блекаутів, незарегульований доступ до публічних або напівпублічних просторів, де можна збиратися без обов'язкового споживання.

Системні зміни

- Перехід від «подарункової» моделі, коли адміністрація «дарує» містян_кам парки за принципом «всім сподобається», до моделі, що адресує конкретні міські проблеми. У групі говорили про те, що КМДА уникає вирішення проблем, обираючи безпрограшні візуальні проєкти (про це також згадували стейкхолдер_ки, але радше як «вікно можливостей», яке варто використовувати).
- Створення більш диференційованого представництва. Учасни_ці ФГД наголошували, що інтереси молоді в різних районах (Відрадний, Печерськ, Харківський масив) принципово відрізняються, а Київрада з ~100 депутатами на 3 мільйони людей не може репрезентувати цю різницю (про це також говорили і стейкхолдер_ки).
- Підтримка низових ініціатив, що можуть виконувати роль посередництва між містян_ками та місцевими органами влади, замість того, щоб з ними конкурувати.

Посилення спроможності

- Розширення інструментів зворотного зв'язку в «Київ Цифровому»: після опитування має бути публічний план імплементації з дедлайнами, періодична комунікація щодо статусу, відкритий моніторинг.
- Створення просторів для міжрайонної і всерединірайонної взаємодії молоді з чіткою функцією: безкоштовні, тихі, теплі, доступні, не вимагають споживання.
- Підтримка інтервенцій, які вже працюють (Чоколівка, Контрактова площа, Платформа Острів, KMArt)

Висновки

Учасни_ці ФГД описували участь як практику самоорганізації — від суботників і пам’яткоохоронних резиденцій до системного користування 15–51 та реставрації закинутих гаражів. Місто в цій картині радше «не заважає», ніж сприяє. Цифрові інструменти (Київ Цифровий, 15–51) сприймаються позитивно, але вони недостатньо прозорі, оскільки бракує зворотного зв’язку щодо проголосованих рішень.

Бар’єрами для повноцінної участі є брак диференційованого районного представництва, недовіра до того, що думку буде реально враховано, точкові випадки фізичної небезпеки залучення на районному рівні, виключеність старших поколінь і людей без цифрової грамотності, брак безкоштовних і теплих просторів, де можна збиратися без обов’язкового споживання.

Просторами, що працюють, учасни_ці ФГД називали ті, де низова ініціатива була поєднана зі сприятливими (хоча б не ворожими) умовами. Це, наприклад, кампус Могилянки, платформа «Острів» на Чоколівці, Самосад, KMArt Yard. На їхню думку, у цих кейсах присутня людина або група людей, які лідують і уможливлюють процес розвитку і трансформації.

Серед ключових змін для київських публічних просторів називали забезпечення безпеки (від укриттів до районного клімату), інклюзії (різні рівні мобільності, різні покоління, україномовне середовище) та доступності (цінову, фізичну, темпоральну). Ці три фокуси можна розглядати як рамку для подальших етапів проєкту YPBВ.

Фокус-групова дискусія зі стейкхолдер_ками

Методологічна рамка

Мета дослідження

Фокус-група зі стейкхолдер_ками мала на меті зібрати бачення процесів молодіжної участі від тих, хто інституційно працює з молоддю: представни_ць громадського сектору, координатор_ок волонтерських ініціатив, експерт_ок з урбаністики та транспорту.

Методологічні обмеження

- Під час цієї фокус-групи було покрито менше питань з гайду, ніж під час фокус-групи з молоддю. Зокрема, питання блоку 4 (фіджитал- і цифрові інструменти залученості) практично не обговорювалося, оскільки дискусія зосередилася на блоках 1, 2, 3 і 5 (сприйняття залученості, простори, бар'єри та рекомендації). Це було обумовлено тим, що учасни_ці-експерти мають багатий контекст щодо кожного питання, і часу фокус-групи не вистачило, аби пройти весь сценарій з належною глибиною. Також розмова зосередилася на структурних бар'єрах і викликах для участі, що зайняло значну частину часу.
- Учасни_ці представляли переважно київський контекст.
- У групі переважала перспектива молодіжних та урбаністичних/транспортних ГО.
- Чотири з п'яти учасни_ць так чи інакше пов'язані з Києво-Могилянською академією, що наклало специфічну оптику й набір кейсів (KMArt Yard, Культурно-мистецький центр, Спаська 12 і 13, Контрактова).

Сприйняття залученості молоді: погляд стейкхолдер_ок

Київ як «застиглий» простір участі

Однією з ключових тез ФГД було те, що в контексті механізмів громадської участі молоді та інших груп населення Київ залишився на рівні 2014–2015 років. Учасник 1 зазначив, що:

«В мене таке враження, що Київ насправді десь в плані громадської участі застряг. Він десь застряг на цьому 14-му, 15-му постмайданних роках, де ніби і є велика сила, активна в тому числі молоді, яка готова включатися в різні моменти. З іншого боку, влада не змінилася» — Учасник 1

Учасни_ці ФГД пояснювали це тим, що на 3 мільйони мешкан_ок Києва припадає ~100 депутатів Київради, що принципово менше, ніж представництво в інших регіонах (для порівняння наводили Харківську область, кількість населення якої подібне до Києва, а депутат_ок різних рівнів понад 3 тисячі). На думку учасни_ць ФГД, це призводить до того, що всі рішення централізовані на рівні Київради без диференціації за районами, а інтереси «умовного підлітка, який живе на Відрадному, і підлітка, який живе на Печерську, і підлітка, який живе на Харківському масиві» не мають окремих просторів для артикуляції.

Учасник 3 додав, що відсутність проєктів і відсутність залучення — це функція відсутності виборів:

«Тому що немає причини створювати щось, щоб показувати якийсь розвиток. Тому що немає виборів. Ну, зараз, мені здається, Кличко, в принципі, розслабився, бо який сенс щось робити» — Учасник 3

За його логікою, єдина «адміністративна філософія» Києва щодо громадських просторів — «адміністрація дарує містянам проєкти, а не вирішує якісь проблеми містян». Звідси відбір на «безпрограшні» рішення (парки, які всім подобаються), та одночасне небажання залучати містян до постановки проблем.

Молодіжні ради

Учасни_ці (зокрема представник Київської міської молодіжної ради) описували, як інституційні форми залучення молоді не справджуються на практиці. Зараз у Києві паралельно існують чотири різні молодіжні ради при різних структурах, плюс відкриваються районні молодіжні ради («плюс десять молрад, які знову ж таки існують відокремлено одна від одної»). Тобто формальне збільшення кількості інституцій не створює якіснішого діалогу.

«Я не знаю, я вже жартую про те, що національна ідея в Україні є дискомунікація. Бо ідеї всі класні, ідеї всі правильні, але просто немає комунікації по різних причинах» — Учасник 2

Покоління та довіра

Під час ФГД згадували конфлікт поколінь у волонтерських колах та громадянському суспільстві. Учасник 2 описував, як старші добробатівці дивляться на молодших («Кажани», 14–17 років) як на тих, хто «має ще пережити наш досвід», що, на його думку, бісить молодь і призводить до накопиченого непорозуміння.

«Молодь ігнорує державу, ігноруються всі інституції, всі інструменти, бо вона бачить, що це не працює, це не цікаво» — Учасник 1

Учасниця 5 згадала концепцію «горизонтальних мереж». На її думку, в українському суспільстві працюють не ієрархічні структури, а низові мережі, які часто з'являються через університетські середовища, активістські спільноти, волонтерські організації. І саме ця горизонтальна тканина забезпечує реальну участь, а не формальні інституції чи органи місцевого самоврядування.

Простори, ключові для молодіжної участі

Що працює і чому

Учасни_ці називали кілька київських просторів, які є «магнітами» для молоді, та аналізували, що саме робить їх такими. Водночас під час ФГД також звучала думка про те, що якісні публічні та громадські простори зазвичай є доступними для всіх груп населення:

«Я, знову ж таки, не виділяв би окремо якісь громадські простори для молоді. Бо, у будь-якому випадку, крутий громадський простір це той, яким користуються всі. Але, здається, що саме завдяки молоді у нас ці круті простори існують, бо вони, зазвичай, знаходяться коло університетів» — Учасник 3

Пішохідна Контрактова площа та Поділ. Розфарбування Контрактової влітку 2024 року (інтервенція Mikael Colville-Andersen у партнерстві з данським посольством та подільською спільнотою), пішохідний режим, маленькі активності, кав'ярні поруч.

Урбан парк на ВДНГ. Згадуючи підлітків, які мають простір проводити там своє дозвілля і кататися на скейтах, учасниця 5 зазначила:

«Це просто локації, в яких люди відчують себе достатньо безпечно займатися тим, що їм цікаво. І знаходити однодумців» — Учасниця 5

Парк Тараса Шевченка з простором «Шахи» в КНУ. Простір, який існує завдяки потоку студент_ок Червоного корпусу. Учасник 1 зазначив, що для нього, як мешканця студмістечка на ВДНГ, цей простір не був «своїм», а реальним магнітом була «яма» в студмістечку, «бо в трьох хвилинах ходьби».

Самосад. Кейс самоорганізованого паблік-спейсу подільської спільноти на пустирі:

«Коли подільська група зорганізувалася і зробила на пустирі офігенний, класний паблік-спейс. Там довкола дерева зробили, лавочки, там зробили якісь там, ну, дитячий майданчик. Тобто, намагалися кожні вихідні, принаймні, або вечори приходити забиратися організаціями. Тобто, це перша історія була про те, який простір, який громада, самі взяли, зібралися і придумали собі той простір» — Учасниця 5

Кампус Києво-Могилянської академії. Описано як «своя країна всередині країни», де низька бюрократична бар'єрність дозволяє швидко проводити заходи. Учасниця 5 відзначила, що під час пандемії кількість студентських організацій впала до 9, а до 2023–2024 років зросла до 30–40, і пов'язала це з тим, що адміністрація спростила процес погодження.

Український Дім (Данський молодіжний дім) і подібні точкові простори. Учасник 1 підмітив парадокс: «Київ з купою денег не спромігся без уряду Данії зробити нормальний молодіжний простір».

Характеристики просторів, які «працюють»

- Близькість до місця проживання або навчання («базовий принцип — щось ближче до тебе»).
- Низька бюрократична бар'єрність входу для проведення заходів.
- Присутність ядра активних людей як «магнітів» (студентські організації, ГО, спільноти за інтересами).
- Безпека простору й відсутність необхідності постійно споживати, аби в ньому перебувати.
- Можливість самоорганізованого співтворення (від розфарбування Контрактової площі до посадки квітів у дворик).

Хто залишається поза увагою

Учасник 1 згадував молодь старшу за 25 років як «найстійкішу й найзабутішу» категорію. Це люди, які з великою ймовірністю залишаються в місті, але «з ними ніхто не працює, бо їх складно зібрати»:

«Наші, як звикли, молодь збирати дуже часто. На рівні університетів, на рівні шкіл. Звонить мені людей. А ці люди вже знають, чого хочуть, їх точково треба залучати інакше.

І наші, ті, хто працюють з молоддю, до цього часто не готові.» — Учасник 1

Учасник 2 додав, що в системі Vcentri хабів (наявних у Києві) теж є структурні проблеми, оскільки вони працюють під звітну логіку, а не під культурно-розважальну, для запису доводиться писати заяву від руки, скидати фото,

Бар'єри, інституційні прогалини та владні динаміки

Партисипація для галочки

Учасни_ці ФГД висловлювали думку про те, що ГО та молодіжні асоціації використовують для «валідації» вже прийнятих рішень:

«Можуть використовувати ГО, або ж молодіжні асоціації, або загалом молодь і громадськість, для галочки або валідації. І через це також виходить трохи розчарування, коли ми наче, я відношу себе до молоді, власне, що ми наче хочемо вплинути, щоб нас почули, ми чуємо, ага, да, ми там внесемо це, додамо це. І потім ми бачимо, що, ну, вобщє не то. І пишуть, це там було обговорено, це було погоджено» — Учасниця 4

Подібна критична позиція була озвучена на прикладі інтервенції з розмалюванням Контрактової, оскільки попри гарну реалізацію, частина урбаністичної спільноти не була залучена до узгодження, що суперечить цінностям партисипації, які декларували організатор_ки інтервенції.

Структурні бар'єри

- Брак диференціації представництва: 100 депутатів на 3 млн мешкан_ок Києва не дозволяє артикулювати інтереси конкретних районів.
- Бюрократичні бар'єри для проведення подій у комунальних просторах (Vcentri хабах, Київграді) від заяв від руки до місячних звітів.
- Відсутність комунікації між «молрадами» (їх щонайменше чотири на місто плюс районні), що множить інституції без додаткової спроможності.
- Системна непідготовленість простору для проведення заходів за безпековими стандартами: укриття, доступність, пандус, робота під час відключень електропостачання.
- Відсутність кадрового резерву в органах влади. Учасни_ці згадували знайомих, які пішли в Мінрозвитку чи в ОМС, але виявилися завалені бюрократичною роботою.

Що працює

Для учасни_ць ФГД ефективним на практиці був публічний тиск через медіа й партнерства між ГО. Учасниця 5 згадувала, як її організація вибудувала впізнаваність через серію публічних кейсів і Київський урбаністичний форум, отримала медіапідтримку, і відтоді інші актори (включно з ОМС) починають консулюватися з нею «тихенько» перед публічними рішеннями.

Інший шлях, який спрацьовує, — «вікно можливостей» через міжнародних партнерів.

«Щодо просторів. Вікно можливостей загалом зараз, воно є, якщо адаптуватись під контекст того, що Кличко хоче показувати найчастіше візуально гарну картинку для міжнародних партнерів. Це от те, куди точно варто бити, і воно найімовірніше справдиться. Бо візуал і міжнародна співпраця, залучення, фінансування. Там де є умовно-політична воля» — Учасниця 4

Покоління та довіра

Під час ФГД згадували конфлікт поколінь у волонтерських колах та громадянському суспільстві. Учасник 2 описував, як старші добробатівці дивляться на молодших («Кажани», 14–17 років) як на тих, хто «має ще пережити наш досвід», що, на його думку, бісить молодь і призводить до накопиченого непорозуміння.

«Молодь ігнорує державу, ігноруються всі інституції, всі інструменти, бо вона бачить, що це не працює, це не цікаво» — Учасник 1

Учасниця 5 згадала концепцію «горизонтальних мереж». На її думку, в українському суспільстві працюють не ієрархічні структури, а низові мережі, які часто з'являються через університетські середовища, активістські спільноти, волонтерські організації. І саме ця горизонтальна тканина забезпечує реальну участь, а не формальні інституції чи органи місцевого самоврядування.

Фіджитал-залученість

Учасник 2 згадував, що міські соціальні програми (наприклад, програма часткової оплати житла для молоді) існують, але про них «треба не просто говорити, а ще й треба просунути, щоб про них хоч якось десь хтось дізнався». Це може бути проблемою комунікації органів місцевого самоврядування, яку можна було б розв'язати за допомогою цифрових інструментів.

Учасниця 4 згадувала, що під час офлайн-аудитів доступності Vcentri хабів виявилося, що далеко не всі вони відповідають критеріям ДБН, що може вказувати на потребу в цифрових інструментах для прозорого моніторингу й картування доступних просторів.

Пріоритети та рекомендації

Системні зміни

- Перейти від «подарункової» моделі управління публічними просторами до моделі, заснованої на артикуляції та вирішенні проблем містян_ок.
- Створити інструменти представництва на районному рівні, оскільки райони не є «версією Києва», а мають різний контекст.
- Зменшити бюрократичну бар'єрність доступу до комунальних просторів для проведення подій (за прикладом КМЦ Києво-Могилянської академії).
- Створювати привабливі умови для молоді в комунальних інституціях, де вона зможе реалізовувати свої ідеї, а не лише виконувати паперову роботу.

Простори: концепція 15-хвилинного міста та бібліотеки

Учасниця 5 запропонувала кілька ідей, як можна розвивати простори для молоді та інших груп населення. Вона згадала концепцію 15-хвилинного міста і зазначила, що у пішохідній доступності в кожному районі має бути місце, де можна поїсти, провести дозвілля, зустрітися. Крім цього, на її думку, бібліотеки є потенційною мережею молодіжних хабів. У Києві вже існує мережа бібліотек, яку можна переосмислити, зробити «шумнішою», теплішою, із зонами вільного спілкування. Це особливо важливо в холодний період року, коли парки закриті. Вона також підкреслила важливість підтримки «квартальчиків» культурної активності (приклад Спаська 12 і 13 поряд із Самосадом, зокрема для категорії молоді 25+).

Робота з молоддю віком 25+

Учасник 1 окремо наголосив на потребі вийти за межі стандартних цільових груп (підлітки, студенти) і вибудувати окремі формати для категорії 25+. Це може бути точкове залучення, опора на конкретні інтереси, а також врахування того, що ця молодь уже має сімейні та робочі зобов'язання. Як інструмент, учасниця 5 згадала дитячі кімнати в просторах, які працюють з молоддю-батьками.

Інклюзія, безпека, доступність

- Стандарт ДБН для просторів, що позиціонуються як молодіжні (включно з укриттями, пандусом, можливістю працювати в умовах відключень).
- Інклюзія в широкому сенсі: різні рівні мобільності, різні покоління, різні мовні середовища, різні соціально-економічні групи.
- Безпека як комплекс: фізична (інфраструктура), безпекова (укриття), політична (можливість висловлюватись на районі без тиску).

Висновки

Стейкхолдер_ки описували київську систему залучення молоді як таку, що «застрягла» на пост-майданному етапі. Формальні інструменти участі існують, але без реальної можливості залучення молоді. На їхню думку, брак виборів і відсутність політичної

конкуренції є одним із ключових факторів, що демотивує КМДА до реальної партисипації.

Простори, що працюють як магніти для молоді (Контрактова, кампус Києво-Могилянської академії, Самосад, Український Дім, Спаська 12/13), мають спільні риси. Це близькість до повсякденних маршрутів молоді, низька бюрократична бар'єрність, безпечність, наявність ядра самоорганізованих ініціатив. Майже в усіх випадках місто або не заважає, або реагує постфактум на низову ініціативу, але не виступає її ініціатором.

Стейкхолдер_ки згадували про структурні бар'єри, зокрема централізацію без локальних інструментів представництва, партисипацію «для галочки», бюрократію в комунальних просторах, відсутність комунікації між паралельними інституціями. На їхню думку, для посилення залучення на рівні Києва працює публічний репутаційний тиск через ГО й медіа, а також використання «вікон можливостей», пов'язаних з міжнародними партнерами.

Деякі учасни_ці ФГД наголошували на категорії молоді 25+ як на «забутій»: вона має найбільший потенціал залишитися в місті й реалізовувати тривалі ініціативи, але існуючі формати (студентські, шкільні) до неї не доходять. Бібліотеки як потенційні хаби та концепція 15-хвилинного міста — два напрями, у яких учасни_ці ФГД бачили ресурс для системних змін, що не потребують створення нових інституцій.

YOUTH PLACEMAKING BEYOND BORDERS

